

Julie Arenholts tale om kvinden på arbejdsmarkedet

Taler

Julie Johanne Arenholt
Fabriksinspektør

Dato

5. december 1928

Omstændigheder

Tale i Dansk Kvindesamfunds offentlige møde i Kvindelig Læseforening.

Kvindens Udvandring fra Hjemmene og Hjemmets Arbejde — ud paa Arbejdsmarkedet — var ikke en Lystrejse til lysere og solrigere Egne — det var en Tvangsvandring fra deres tidligere Arbejdsplads af uforskyldt arbejdsløse, der maatte tage Eksistenskampen op som Nybyggere under nye og fremmedartede Vilkaar. De blev mødt med fjendtlig Uvilje af dem, der mente at have Forret og Eneret til det Land, hvor Kvinderne vandrede ind — og modtaget med aabne Arme af dem, der straks vejrede deres økonomiske Profit ved en Udbytning og en Underbyden af den nye, indvandrede, forsvarsløse Arbejdshær. Kvindernes Eksistensmulighed i det nye Land blev at underbyde Mændene med det Resultat, at Mændene trængtes ud, og Kvinderne halvsultede — som Mændenes Smudskonkurrenter blev Kvinderne med Rette ildeset og haanligt angrebet.

Det var nedværdigende og demoraliserende for Kvinderne, økonomisk skæbnesvangert for Mændene — og til Skade for Hjem og Samfund.

Mod denne Placering af Kvinderne paa Arbejdsmarkedet satte Kvindebevægelsen ind med Kravet om samme Arbejdsvilkaar for Mænd og Kvinder i Overbevisningen om, at dette samfundsmæssigt set var det eneste forsvarlige etisk, moralsk og økonomisk.

Kravet lød formet i 3 Hovedsætninger:

»Samme Uddannelse og Adgang til Uddannelse« —

»samme Løn i samme Stilling« — »Adgang til alle Embeder, Stillinger og Hverv«.

Denne Politik har nu faaet officiel Sanktion i dansk Lovgivning; Kvinder har uhindret af Love Adgang til enhver Uddannelse, og ved Tjenestemandsløven af 1919 blev det saakaldte Ligelønsprincip gennemført — om denne Lov udtalte den daværende Finansminister: »For første Gang i dansk Lovgivning forelægges her en Lønningslov gældende for baade Mænd og Kvinder.« Tidligere var jo nemlig alle Lønningslove delt i to, henholdsvis omfattende Mænds og Kvinders Lønforhold. Endelig gav Løven af 1921 Kvinder lige Adgang med Mænd til alle Embeder, Stillinger og Hverv (Præstestillingen dog undtagen). Disse Principper er saa godt som automatisk gledet ind i og sanktioneret af kommunale og andre helt eller halvt offentlige Institutioner over hele Landet.

Dansk Lov og Vedtægter har med andre ord anerkendt det samfundsmæssigt rigtige i Kvindebevægelsens Politik paa disse Omraader.

Medens der saaledes er ringe Grund til Anker over den Stilling, vor Lovgivning har givet Kvinderne i Erhvervslivet, saa melder disse sig i Hobetal overfor den Maade, hvorpaa Administrationerne fører disse Love ud i Praksis — jeg tør paastaa, at Lovene saboteres af vore ansættende Myndigheder, at de vedtagne Love ikke respekteres. Rent bortset fra, at den Nedskærings- og Stagnationsperiode, vi for Tiden er inde i, har medført en almindelig Standsning i Nyansættelser baade af Mænd og kvinder, saa tager man dog ikke Fejl af, at Administrationerne i udtalt Grad er modtagelige for — og selv driver — en Agitation for at udestænge Kvinder fra de Arbejdsomraader, hvortil Mænd maatte ønske Adgang og at der overalt trues med, at yderligere Tilgang af Kvinder lukkes.

Hertil kommer, at man som Modtræk mod Kvindernes arbejdsmæssige Ligeret har Tilbøjelighed til at placere — og isolere — den kvindelige Arbejdskraft i særlige Klasser — kun for Kvinder — med et naturligvis lavt lønnet og ensformigt underordnet Arbejde. Til sligt Arbejde finder Mænd som bekendt Kvinder særlig egnet.

At det har været vanskeligt at placere Kvinderne i Erhvervslivet ved Mændenes Side, kan ikke undre, der kræves en ikke ringe Grad af mandig Fordomsfrihed og Retsindighed for helt loyalt at acceptere den ny Tid og den ny Tids Kvinder.

Det er svært at erkende, at det gamle er forgangent, svært at forstaa, at den ny Tids Kvinde maa kræve at maales med en ny Maalestok for at naa frem til den Selvstændighed og Uafhængighed, som den ny Tid ubønhørligt kræver af hende. Thi Forestillingen om Manden som Kvindens Forsørger og Beskytter kan ikke længere opretholdes — vi maa se den Sandhed i Øjnene, at han paa Grund af Samfundets Udvikling ikke længere magter denne Opgave — Kvindernes store Overtal, Hjemmenes Omdannelse og økonomiske Opløsning — det er ikke længere som Shakespeare skrev:

Din Husbond er dit Liv, dit Værn, din Herre, dit Hoved og din Drot; han sørger for dig og dit Underhold — udsætter sig paa Land og Sø for pinlig Møje — vaager i Storm om Natten og i Kuld om Dagen. mens sikker, tryk og varm du ligger hjemme — og kræver af dig ingen anden Løn end Kærlighed og milde Blik og Troskab et lidet Afdrag paa saa stor en Gæld.

For det store Flertal af Kvinder lyder disse Ord som hel fremmedartet Tale: kun for et betydningsløst lille Antal af Overklassens Kvinder gælder endnu Shakespeares Ord, og man tør haabe, at de vil vide at betale deres Afdrag paa rette Maade.

Men bortset herfra er Aanden [sic] i mindre og mindre Udstrækning Eneforsørger, i mindre og mindre Grad Kvindens Beskytter i Tilværelseskampen — han er blevet nødsaget til at skubbe Forpligtelserne fra sig, og samtidig er Kvinden blevet tvunget til at klare sin Del. Dette gælder ikke blot den ugifte Kvinde, men i stadigt stigende Antal ogsaa den gifte. Til Værn for Hjem og Børn maa Tusinder af gifte Kvinder — for at tale i Shakespeares Aand — »udsætte sig paa Land og Sø for pinlig Møje, vaage i Storm om Natten og i Kuld om Dagen; ingen Skabning i Verden udfører et større Arbejde end den gifte selverhvervende Moder fra Arbejderhjemmene og andre ubemidlede Hjem Landet over. Hendes Arbejde vilde imidlertid betydelig lattes, om Mændene vilde indse, at Kvindens ændrede Stilling som konsekvens burde have, at ogsaa Mandens Stilling forandredes. Hjemmet kan ikke mere — af Manden — betragtes som hans Hvilested. Har Kvinderne set sig nødsaget til at deltage i Erhvervsarbejdet, saa maa Mændene paatage sig deres Del af Hjemmets Arbejde, dersom de ønsker at stifte Hjem. Man kan beklage denne Udvikling eller ikke — Skyggesiderne lader sig let paavise — men den har ogsaa sine Lyssider.

En større direkte Indsats i Hjemmets Interesser og for Børnene vil kun være til

Gavn for baade Hjem og Børn og Fædre, ligesom en større Indsats i Samfundets Arbejde fra Kvindernes Side vil være til Gavn baade for Samfundet og for Mødrene.

Det er jo Mændene, der har opfundet alle de tekniske Hjælpemidler, alle de Maskiner, der har indsnævret Hjemmet som Arbejdsplads for Kvinder — og de er jo stolte af deres tekniske Snille og Skaberkraft — men saa maa de tage Konsekvensen og paa redelig Vis hjælpe med til at placere Kvinderne paa de nye Arbejdsomraader og hjælpe med til at omforme og tilpasse Hjemmene efter den ny Tids Krav.

Det var Fortids Skik blandt Mænd at overlade til Kvinderne alt det Arbejde, som »fribaarne« Mænd ansaa det for uværdigt at udføre. Denne Fortids Skik søger de nu overført paa Nutidens Arbejdsforhold — Kvinderne placeres ved Skrivemaskinen, Telefonen — ved Indpakning og Pengetælling, ved Kludesortering og Flaskeskylning — og ved meget andet godt og hæderligt Arbejde, men aabenbart nedværdigende for Mandkønnet, som Gulvskrubben og Gryder altid var for Mænd nedværdigende Arbejdsredskaber.

I hovmodig Mistillid udbasunerer et næsten eenstemmigt Mandskor: »Kvinder egner sig ikke til selvstændigt overordnet Arbejde«. D. v. s.: Man standser Kvinderne og laster dem, fordi de ikke naar frem; man sætter dem til et goldt, tørt Arbejde og laster dem for Mangel paa Fantasi.

Man kan ikke beklage sig over, at Kvindens Stilling paa Arbejdsmarkedet ikke vækker Opmærksomhed. Hun bliver gransket, rost, dadlet, misforstaaet, latterliggjort — indenfor de snævre Indhegninger bliver hun studeret, vurderet — der bliver lavet Statistik og Kurver over hende —.

Den arbejdende Kvindes ønske og Maal er at komme igennem og ud over denne Tilstand — og at blive behandlet som et naturligt Led af det arbejdende Samfund, at faa Ro og Frihed til at tilpasse sig efter de nye materielle og sociale Vilkaar og at se alle de Skranker falde, som danner Grænse for hendes Virke.

Tilbagegang til Fortiden er udelukket — en passiv Resignation overfor det nuværende Sabotage-System er skæbnesvanger for Kvinderne — derfor maa Kvindebevægelsens Politik nu være at bekæmpe dette System, bestride dets Berettigelse og hævde Kvindens lige Ret med Manden til at udføre det Arbejde,

hvortil hendes Uddannelse og Evner kvalificerer hende — et Arbejde, der ligesom for Mændenes Vedkommende vil omfatte alt Arbejde fra det underordnede til det overordnede, fra det uselvstændige til det ledende.

Kilde

Kvinden og Samfundet 1928 Nr. 1 S. 3-5

Kildetype

Dokumentation i avis, magasin e.l.

Tags

Agitationstale, Kvindebevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/julie-arenholts-tale-om-kvinden-pa-arbejdsmarkedet>